

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB
ILICA BROJ 31, III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA: GOD. 60 D, POLUGOD. 30 D,
ČETVRTGOD. 15 D, POJEDINI BROJ 1.50 D.

Cijonistima!

Savezno Vijeće u Novome Sadu bilo je i opet oduševljena manifestacija cijonističke svijesti u našoj zemlji. Ono je dokazalo, da se mreža cijonističke organizacije raspliće sve dalje i zahvaća sve to više Jevreja u našoj kraljevini. Uz to se za cijelo kao značajka ovoga Vijeća može da utvrdi težnja za radom, radom pozitivnim, koji ima da se očituje i u izgradnji organizatorne veze i u prikupljanju svih sila, lično duševnih i materijalnih.

Radni Odbor, izabran povjerenjem Saveznoga Vijeća, preuzima svoju dužnost, svijestan sebi težine zadatka, koje ima da izvrši i odgovornosti za njih. Ti su zadaci formulovani u prihvaćenim rezolucijama, koje Radni Odbor prima kao nalog od delegata cijonista Jugoslavije. U koliko su ti nalozi stvarno svi od reda prijeko nužni da se izvrše, te je teško odmjeriti njihovo prvenstvo i poredak u važnosti, toliko ipak drži Radni Odbor, da je ispravno razabrao volju delegata i zahtjeve časa, kad smatra, da prije svega treba da skrene pažnju svoju i svih cijonista na ovih pet stvari:

Keren Kajemet, Keren Hajesod, jugoslavenska halučka farma, zlatni šekel i izgradnja organizacije.

I.

Zamašnost rada za ove ustanove, mislimo, da ne moramo naročito isticati. Ako je Keren Kajemet onaj instrumenat cijonističke organizacije, a u stvari cijeloga židovskoga naroda, koji je zvan, da provadja zemljišnu politiku po cijonističkoj ideologiji tako, da zemlja bude neodsvojna svojina naroda, pa ako zamislimo, da je taj instrumenat stekao do sad tek oko 100.000 dunuma zemlje, a i to ne potpuno isplaćenih; ako uz to vodimo računa o tome, da ni oni halucim, koji su u Palestini, ne mogu da se snabdju zemljom i inventarom, dok ih na tisuće još čeka izvan Palestine: — onda će nam biti jasno, kako je potrebno, da popularišemo i dalje ovu omiljelu ustanovu židovskoga naroda i da u svoj rad umjesto osjećaja filantropstva unesemo spremnost na izgradnju i obnovu, utemeljenu na fundamentu svijesti o dužnosti. To nam nalaže, da se sabiranje sredstava za Keren Kajemet odsele vrši sustavno po planu, a ne po slučajnostima i da se iskoristi svaka zgoda za sabiranje, ali uz to da bude sabiranje ipak što neovisnije o slučajnim zgodama. Ako ovom prilikom iznova iznašamo misao o Keren Kajemetskim minjanim, ne činimo toga da umnožimo organizacijone grane zbog njih samih, već jer u tome vidimo sredstvo za to, da se obuhvati svakog pojedinca i stalno podržava i ojačava veza svakog Židova s njegovim Narodnim Fondom.

Geulat Haarec traži, da se nesravnjivo veći prostor u Palestini namakne u svojinu židovskoga naroda u najkraće vrijeme, nego što je priskrbjeno sitnim darovima u prošla dva decenija.

II.

Zadaci, koje ima da vrši Keren Hajesod, jednim su dijelom istovjetni sa zadacima Keren Kajemeta. No uz to ima Keren Hajesod da polaže temelje svim obnovnim poslovima i radovima u Erec Jisraelu. Keren Hajesod je apel, da se kroz izvjesno vrijeme, čija će duljina zavisi o mjeri požrtvovnosti cijeloga židovstva, vrši bez spoljašnje prisile takovo oporezovanje svakog pojedinog Židova, kome će mjeru odrediti veličina zadataka i veličina duha židovstva, koje pod pritiskom ćudoredne prisile, proizašle iz svijesti goleme istorijske odgovornosti, ne smije dozvoliti, da se ugrozi preporod naroda za to, što narod nije bio dorasao epohalnosti sudbonosnoga perioda, u kome ima da se odluči, je li židovski narod kadar da vrši ćudoredno mirno osvajanje zemlje, izgubljene pred 2000 godina i da uskrisi iz pustoši svoju zemlju, kako bi cvala kao nekad u vrijeme pradjedova.

Mišljenja smo, da nije pretjeran zahtjev, ako od svakoga cijoniste tražimo ovo dvoje:

da se iz sopstvene pobude odluči, da sebi odmjeri maaser u novcu — i

da poradi kod svakoga, koji je kadar davati, neka bi to učinio.

Cijoniste će imati da se obraćaju svim Židovima na saradnju, šireći spoznaju, da je u pitanju opstanak židovstva, preporodjenog, stvaralačkog i ponosnog i da nije pretjerano ako se tvrdi, da je opstanak židovstva u najvećoj mjeri zavisao o postojanju židovske Palestine. Ona je, u svojim čednim počecima, već sad jedan takav spomenik židovskog idealizma, samopregora i konstruktivne volje: te nema sumnje, da će se, ako židovski narod hoće, golemim naporom svih sila izgraditi takova zajednica po strani od svih predrasuda ekon. mskih, klasnih i etskih, kako je možda nijedan narod u istoriji nije bio kadar da sazda, osim naroda, u kome živi biblijska tradicija i tezi, da se ostvari u novoj zajednici.

III.

Od svih pitanja, koja su pretresana u Novome Sadu, možda je najviše interesa izazvao plan jugoslovenske halučke farme u Palestini. Dvije su tome godine, što su iz naše zemlje otišli prvi halucim u Palestinu. Nije ih gonila nužda, pa ako su se neki od njih vratili, bili su primorani bolešću, neotpornošću tijela. I od njih će se nekolicina vratiti, a nekolicina ih još čeka na polazak.

Iz sredine ovih naših halucim izrazila se želja, da se osnuje jugoslovenska halučka farma. Ali kraj vezanosti tih naših halucim iz sve duše sa cijelinom židovske zajednice, koja je vezanost bitni organski sadržaj njihove ličnosti, sigurno je, da u toj želji nema ništa od sićušnog regionalizma, kao što nema toga ni u naših cijonista, koji ipak radosno žele ostvarenje te farme. Ona u okviru obnove domaje ima da bude jedan doprinos toj obnovi, koji će nas lično, tako reći rodbinski, vezati o Erec Jisrael. Želja za ostvarenjem te farme podstreknut će Židove naše kraljevine da omoguće, te bi se stvorio vidan zalag naše ljubavi, koji će pokoljenjima svojim imenom davati svjedočanstvo o našem udjelu u gradjenju domaje.

Mi ćemo imati prilike, da za tu farmu/još zasebice apelujemo na srca naših Židova, uzdajući se, da je primjer požrtvornosti, što ga je na Saveznom Vijeću u Novome Sadu dao jedan plemeniti, tihi čovjek, ali ustrajni radnik za pripremu ljudi za Palestinu, najjači podstrek svima da učine isto.

Radnome je Odboru naloženo izvedenje toga plana s time, da se unaprijed odobrava, što on u tome pogledu odluči. On ima da nosi odgovornost, te će se ovaj plan izvesti u što kraće vrijeme po načelima nacijske kolonizacije. Da to uzmogne, ne stoji samo do njega, već u prvome redu i opet o mjeri požrtvornosti cijonista prije svega, a i svih Židova Jugoslavije.

IV.

Za vršenje zadataka cijonističke Egzekutive ona nema na raspoloženje drugih sredstava osim šekela. Funkcije su Egzekutive tako razgranjene i mnogostruke i toliko rastu sa zadacima, da sam redovni šekel ne može pokrivati svih izdataka Egzekutive. Od toga šteti organizacija. Pored najveće štednje nije se moglo s redovnim šekelom izaći na kraj, stavke budžeta za Egzekutivu morale se sniziti a uz to ipak uzimati pozajmice. Ovako stanje ne smije da potraje, već stoga što kruni ugled i skućuje slobodu kretanja predstavnicima organizacije. Toga radi uveden je kao redovni doprinos pored šekela još zlatni šekel u iznosu od jedne engleske funte.

Skrećući pažnju mjesnim organizacijama na zaključak Saveznog Vijeća u Novome Sadu o zlatnom šekelu, mi ih i ovdje pozivamo, da sastave listine onih koji imaju da daju taj zlatni šekel i da nam ih u najkraće vrijeme pripošalju. Uz to neka mjesne organizacije primaju neposredno plaćanje zlatnoga šekela. Mi smo dužni da smanjujemo brige Egzekutive, koja se bori s novčanim teškoćama, i da joj povratimo akcijonu slobodu kretanja. Nema za cijelo nikoga među nama, koji ne bi spoznao, koliko i o tome zavisi napredak rada i jačina stava našega, organizacije prema spoljašnjim činocima, naročito prema mandatarnoj vlasti.

V.

Ako je Savezno Vijeće u Novome Sadu dokazalo oduševljenu jednodušnost cijonista u našoj državi, a uz to širenje cijonizma, koji je snažno predobijao Židove u svim pokrajinama, ono je podjedno pružilo dokaz, kolike još postoje mogućnosti, da se naš Savez organizatorno izgradi. Nema u nas mjesta, u kojemu nema cijonista, ali je velik broj mjesta u kojima nema mjesne organizacije. Mi smo češće naglašivali važnost tih ćelija cijonističke organizacije iz čijeg vodjenja i rada se u istini sumira sav onaj materijalni i moralni materijal, koji organizaciji služi za izvajanje programa i planova cijonizma. Važno je dakle, da vodjenje mjesnih organizacija bude u rukama ličnosti koje spoznaju odgovornost i imaju volju za sustavan rad. Jednako je važno i odlučno, da se orgauizuju sve sile koje mogu da se nadju, naročito i žene i mladež, pa da svaka mjesna organizacija bude živ organizam sa sopstvenom inicijativom te se ne bi dešavalo, da nestašicu svoga rada ispričava nestašicom dobivenih poticaja. Potbude i poticaji danas se više nego ikad same sobom nameću.

Radni će Odbor obavješćivati mjesne organizacije o onome, što se dešava i onome, što ima da se radi. On će u okviru svojih sredstava i sila i lično po svojim izaslanicima, napose po svome sekretarijatu, dolaziti u neposredni dodir s mjesnim organizacijama. No on moli i poziva one, koji hoće da se posvećuju izvjesnim dužnostima da se i stave na raspoloženje. Samo tako, zajedničkom saradnjom, radom svih i voljom svih, da svaki uzme na se svoju mjeru dužnosti, nama će uspjeti da stvorimo veliki i nepokolebljivi tabor cijonistički, solidaran i jak, otvoren svima, a primjerom nesebične predanosti i vedro ponosnog židovskog ispovjedanja idejno i idealno ona jezgra oko koje će se okupljati sve to više Židovi naše države, dok u njemu doista budu svi kojima, uz njihovo židovsko osjećanje za sad ne dosta sama jasna spoznaja o sredstvima držanja i o potrebi preporoda židovskog, da bi se našli u našem taboru.

*

Zaokupljeni izloženim radnim zadacima, mi ne smijemo da smetnemo s uma ostale zadatke savremenog židovstva oličene u cijonizmu. Da je cijonizam mogao postići moralne uspjehe o koji su jedinstveni za narod bez države i vlasti, to blagodarimo jednome pripravnome radu oko osvještavanja židovstva. Duševne i emocijone vrednote jednoga naroda u istinu su najodličniji pokretaoci i stvaralački faktori. Ako u cijonizmu ne bi bilo duboke i jake cijonističke svijesti osnovane na židovskim vrednotama, on bi bio u opasnosti da se razvodni u filantropizam, kojega i onako ima dosta u njemu ondje, gdje ta svijest nije stigla da ojača. Narodi se ne preporadjaju čovjekoljubivim sentimentalnostima. Samo ondje gdje postoji izgrađena ideologija, primanje u se svih vrela naroda, gdje se u pojedincu kao u malome svijetu oličuje veliki svijet narodne cjeline, dani su temelji kojima vrijeme ne će da naudi. Značilo bi podcijeniti sposobnost i volju cijonista kad bismo prezali pred tim da od svakog tražimo izgradnju sopstvene ličnosti u punoći židovstva. No prije svega mi treba da mladeži damo svaku priliku i svaku mogućnost duševno kulturnoga vaspitanja. Da širimo uz to gimnastiku i sport, koji će čeličiti židovsku muževnost, a po tome i duše. Da širimo židovsku pjesmu. Nada sve i prije svega jevrejski jezik, vez, koji veže svom sadržinom narodne duše do u dno njezina korijena i do najsitnijih razgranaka i cvatova njezina debla. Samo ovako mi ćemo, ne stigavši sami do punog židovskog razvitka ličnosti, bar pripremati naraštaj koji će predstavljati vezanjem, puniju a po tome i jaču stvaralačku energiju i čija će ledja moći da podnesu svako breme, a da im se duše ne će lomiti pod težinom bremena.

Ako smo o tome uzeli da govorimo na kraju svoga proglasa, mi to činimo, kako bi u dušama svih kojima je upravljen ovaj apel ostalo usjećeno osjećanje, da sve što preduzimamo i sve što hoćemo i svaki materijalni prinos i svaki fizički čin biva posvećen neprolaznim idealima što žive u narodu, a koje je na novil piam upalila sveta cijonska misao!

U Zagrebu, dne 30. sivana 5683.

Predsjednik Saveza Cijonista Jugoslavije

Dr. Hugo Spitzer v. r.

Radni odbori:

Dr. Aleksandar Licht, v. r. predsjednik

Dr. Hugo Bauer, v. r.

Dr. Otto Braun, v. r.

Rikard Herzer, v. r.

Dr. Marko Horn, v. r.

Albert Ozmo, v. r.

David Spitze, v. r.

Dr. Alfred Singer, v. r. tajnik

Šime Spitzer, v. r.

Dragutin Steiner, v. r.

Lav Stern, v. r.

Rezolucija Saveznog Vijeća

A. Palestina.

1. Izgradnju Palestine smatra Savezno Vijeće u praktično kolonizatornom pogledu dužnošću cijelog jevrejstva bez razlike jevrejskog političkog naziranja. Polazeći stoga gledišta stavlja se u dužnost svim činiocima S. c. J. i svim cionistima, da traže saradnju i necionističkih krugova u cilju sakupljanja potrebnih sredstava.

2. Uzimajući na znanje izvješće Radnog Odbora o stanju pregovora sa pretstavništvom jugoslavenskih halucim u Palestini i sa pozvanim kolonizatornim činiocima cionističke organizacije Savezno Vijeće u pogledu osnivanja jugoslavenske farme u Palestini ne može da prejudicira obavezanim zaključkom provedbi toga plana.

No svijestan, da je mogućnost ostvarenja toga plana dana, Savezno Vijeće nalaže Radnom Odboru, da što prije dovede u definitivnu formu i plan ostvarenja i način omogućavanja toga ostvarenja finansijskim sredstvima bez uštrba za opće kolonizatorne zadatke svjetske cionističke organizacije. Pri tome želi Savezno Vijeće, da osnivanje jugoslavenske halučke farme bude u potpunome skladu sa načelima nacijske kolonizacije, kako su oličena u instituciji Keren Kajemet Lejistraela.

Zaključci, što će ih u tome pogledu Radni Odbor stvarati, proglašuje unaprijed Savezno Vijeće tako obaveznima kao da ih je ono donijelo, pa se bez naročitog donošenja novog zaključka Saveznog Vijeća ovlašćuje Radni Odbor da pristupi realizaciji svojih zaključaka.

B. Organizacija.

1. Savezno Vijeće opetuje zaključak Saveznog Vijeća u Sarajevu, da Mjesne organizacije što prije pristupe svojoj izgradnji stavlajući na svoje čelo lica, koja daju puno jamstvo za uporan i sustavan rad, pri čemu da izvršuju u punoj spoznaji potrebe cionističke discipline odredbe viših cionističkih instancija.

2. U provedbi svoga rada, koji neka se vrši po unaprijed odredjenom programu, neka mjesne organizacije posvete naročitu pažnju saradnji židovske žene, koje neka se organizuju u zasebne sekcije po uzoru u Novom Sadu.

Uvažujući pripravnost omladine na saradnju u svakodnevnim cionističkim zadacima, neka mjesne organizacije iskoriste tu pripravnost, ne dirajući ipak u kulturnu radnu autonomiju omladinstva.

3. Poziva se Radni Odbor da unapredak i o onim događajima, koji još nijesu dozrijele za javnu diskusiju, šalje redovita obavještenja svim članovima Saveznog Odbora, koji će po svome nađođenju imati da dalje obavješćuju širi krug pouzdanih sumišljenika. Ovo se odnosi i na ustanove Keren Hajesoda.

4. Stavlja se u dužnost Mjesnim organizacijama, da ne čekajući daljnja uputstva, pristupe ubiranjju Zlatnoga Šekela toliko potrebnog svjetskoj cionističkoj organizaciji u iznosu od 1 funte po licu i da Radnom Odboru predlože listinu onih lica, koja dolaze u obzir za davanje toga prinosa.

5. Ima da se s najvećim pospješanjem nastavi i punim uspjehom završi šekelska akcija, kako bi S. c. J. dolično svojoj zbiljskoj snazi mogao biti zastupan na svjetskom cionističkom kongresu.

6. Stavlja se u dužnost svim institucijama S. c. J. što krepče pomaganje omladinskih udruženja.

C. Svjetski jevrejski kongres.

Savezno Vijeće je mišljenja, da je ujedinjenje svih onih Jevreja, koji žele izgradnju jevrejske Palestine, i organizatorno korisno.

Pri tome ipak drži, da vodstvo cionističke svjetske organizacije mora da ima u vidu, da prije saziva svjetskog jevrejskog kongresa obezbijedi njegovu harmonijsku jednovitost u pogledu bar praktičkih metoda imigracije i plana kolonizovanja, kako ne bi nastala trvenja, koja bi sa stajališta različitosti naziranja na svijet remetila kulturnu i socijalno-etsku koncepciju cionizma kao pionirske organizacije svega jevrejstva. Naročito Savezno Vijeće želi, da se preudesi u mandatu predvidjenu Jewish Agency tako da predstavlja jednovitu volju svega jevrejstva prema mandatarnoj vlasti, Ligi Nacija i arapskom pučanstvu.

D. Kulturni rad.

1. Savezno Vijeće pozdravlja zametke kulturnog rada u omladini i širenje jevrejskog jezika, no konstatuje, da je sav rad u tome nesustavan i da samo mjestimice postoji prava spoznaja važnosti kulturnog rada.

Toga radi smatra Savezno Vijeće potrebnim, da naročito istakne, te smatra zadatak intenziviranja jevrejske svijesti jednako vrijednim i jednako važnim kao i organizatorne i finansijske zadatke S. C. J. u toliko više, jer samo provedba tog intenziviranja zajamčuje vaspitanje generacije koja će iz unutrašnje potrebe za buduće izvršivati sve zadatke, koje nalaže cionistička ideologija i cionistički ciljevi.

E. Propaganda.

Savezno Vijeće prihvativši budžet koji mu je predložen, smatra ipak, da su u njemu sredstva za propagandu predvidjena preniskim iznosom. Kako veliki dio Jevreja naše kraljevine još nije organizatorno cionistički obuhvaćen, od odlučne je važnosti lična propaganda, koja iziskuje, da se i sa strane Radnoga Odbora i sa strane susjednih izgrađenih mjesnih organizacija šalju u izvjesnim vremenskim razmacima u sva mjesta lica, kojih će zadatak biti, da u saradnji sa lokalnim ličnostima osnivaju i dotjeruju mjesne organizacije.

Naročitu važnost polaže Savezno Vijeće na redovno obavješćavanje sumišljenika o događajima u cionističkoj organizaciji i Palestini, što će biti moguće samo onda, ako se življe no do sada unapređuje cionistička štampa, širenjem kruga njezinih pretplatnika i čitalaca. Buđe li to, imati će štampa sredstva da se sadržajno i redakcijski usavršuje.

Kako je već dojako opetovano bila izražena želja, da se cionistima dade štampa u jeziku koji najbolje razumiju, Savezno Vijeće pozdravlja izlaženje mjesečnika »Haivri« u Novome Sadu i »El mundo Sefardi« u Beču uvjereni da će ova 2 lista odlučno poslužiti savremenim zadacima jevrejstva naročito cionističkim.

F. Keren Hajesod.

Savezno Vijeće smatra prije svega pored članova uprave sve delegate ovog Saveznog Vijeća obaveznima, da sustavno i postojano izvjestan dio svog vremena posvete radu za Keren Hajesod držeći se načela, na kojem je on sastavljen, a uz saradnju necionističkih krugova, s kojima zajedno imaju se osnivati lokalni kuratoriji.

G. Keren Kajemet

Savezno Vijeće skreće naročitu pažnju svim cionistama na akciju Geulat haarec spoznavajući da nestašica dovoljnih sredstava Keren Kajemet Lejistrael-a i potreba što skorijeg prikupljanja što većeg kompleksa zemljišta u svojini jevrejskog naroda nalaže najintenzivnije sabiranje sredstava, koje sabiranje neminovno mora da prelazi uobičajenu i nesustavnu mjeru sakupljanja za Keren Kajemet Lejistrael.

U pogledu rezultata izbora Saveznog Odbora na Saveznom vijeću u Novome Sadu, kako je oglašen u posljednjem broju Židova, konstatuje se, da u Savezni Odbor nije izabran g. dr. Beno Stein, već g. dr. Otto Braun. Sjednici Radnog Odbora od 6. o. mj. pribivao je g. dr. Stein kao gost, te je izabran članom redakcionog odbora „Židova“.

MJESNIM CIJONISTIČKIM ORGANIZACIJAMA.

20. Tamuša — 4. jula je obljetnica smrtnog dana Teodora Herzla. Pozivamo stoga sve mjesne cionističke organizacije, da toga dana prirede spomen slave, na kojima će uz prikaz ličnosti Teodora Herzla potaknuti sve Židove, da neumorno i naporom svih sila porade oko ostvarenja djela, što ga je Herzl zasnovao. Našu harnost i odanost prema veltkome sinu židovskoga naroda treba da toga dana i činom manifestiramo dajući oveće iznose za Herzlovu šumu.

Radni Odbor S. c. J.

Sjednica Akcionog odbora

U ponedjeljak, dne 14. juna započelo je zasijedanje Akcionoga Odbora. Sjednici pribivali su sa strane Cionističke Egzekutive gospoda Sokolov, Lichtheim, dr. Solovejčik i Usiškin, zatim članovi finansijskog i ekonomskog vijeća dr. Feiwel, dr. Halpern Najdić, dr. Barth, Kaplan sky i S. Schocken, te članovi Akcionoga Odbora dr. Hajes, dr. Hamtke nadinžinir Stricker, zastupnici dr. Reich Grünbaum i Farbstein, Adolf Böhm, dr. Jacokson, dr. Rappaport, rabin Brodt, Levin Eptstein dr. Katznelsohn, dr. Weltseh, Rubašovi Meriminski. Osim toga pribivali su sjednici bez prava glasa zamjenici članova Akcionoga Odbora Temkin i dr. Brutzkus.

Predsjednik Akcionoga Odbora, nadrabin dr. Hajes otvorio je u 1/2 5 sati poslije podne kratkim hebrejskim govorom sjednicu i podjelio riječ predsjedniku cionističke Egzekutive g. Nahumu Sokolovu. Gosp. Sokolov, koji je rekonvalescent, izjavio je, da će tek u kratko izvjestiti o političkim događajima, koji su se zbili od zadnje sjednice Akcionoga Odbora, naročito o novoj arapskoj konstelaciji te o proglašenju nezavisnosti Transjordanije i o raznim vijestima o dogovorima s Emir Abdulom kao i o korespondenciji s Feizulom i kraljem Huseinom o namjeravanj federaciji arapskih država Hedžasa, Mezopotamije i Transjordanije. Usiškin nadopunio je izvješće glede političkog položaja u Palestini.

Iza toga izvjestio je član finansijskog i gospodarskog vijeća dr. Halpern o reorganizaciji naših finansijskih. Prije prelaza na sam referat ocrtao je svoj posjet u Americi i povoljan dojam što ga dobio. Postoji nada, da će se uslijed rada dra. Weizmanna predobiti na saradnju cjelokupno američansko židovstvo. Američanski Keren Hajesod doznao je od početka septembra do konca maja 900.000 dolara, a za naredna tri mjeseca može se očekivati iznos od 600—700.000 dolara. Pregovori, što ih je vodio s raznim američanskim finansijerima glede osnutka društava, koja su interesovana na razvitku Palestine, bili su povoljni, te će se možda u jeseni o. g. ta društva konstituirati. U ime Egzekutive predlaže rezoluciju, koja ima da pojednostavni propagandne akcije za namaknuće finansijskih sredstava. Glede palestinskog budžeta predlaže, da se kongresu predlaže palestinski budžet od 300.000 funti, od kojega iznosa ima velik dio da služi produktivnim gospodarskim svrhama. Kongresu se ima predložiti, da se ustanovljenjem iznosa imade ujedno za svaku zemlju odrediti kvotu, što je ima namaknuti. Ako bi unišili veći iznosi tad se isti imadu upotrijebiti za izvanredni budžet t. j. naročito za unapređenje velikih ekonomskih preduzeća i kreditnih instituta.

Inž. Kaplan sky predlaže budžet postavljen po finansijskom i ekonomskom vijeću, koji je veći od budžeta, što ga je predložila Egzekutiva, jer sadržaje veći iznos za pokriće dugova. Budžet ima da iznosi 355.000 funti, a za pokriće dugova predvidjeno je 80.000 funti.

Iza toga izvijestio je g. **Lichtheim** o budžetu londonske Egzekutive. Zadnjih godina učinjene su znatne uštede naročito na platama. I u zadnja tri mjeseca provela se daljnja redukcija, pa te uštede iznose 333 funti mjesečno. Daljnje se redukcije ne mogu praviti. Budžet slijedeće godine iznositi će oko 30.000 funti. Za pokriće moraju se pored šekela naći još i drugi izvori.

U utorak, dne 5. juna, održala se sjednica direktorija Keren Kajemet Lejssrael, koja je trajala do pola 11, a zatim sjednica nadzornog odbora Jewish Colonial Trust, u kojoj je direktorij izvjestio o poslovanju u godini 1922. Iz izvješća proizlazi, da je dobit 20.000 funti, no direktorij predlaže, da se obzirom na razne dugove iz ranijih godina ove godine ne podijeli dividenda, već da se dobitak upotrijebi za ojačanje sredstava banke.

Druga sjednica Akcijonoga Odbora održala se u utorak, u 4 sata poslije podne. Dr. **Hantke** u sporazumu s Egzekutivom predlaže, da se u utorak i event. srijedu prije podne raspravlja i glasa o pitanju Jewish Agency-a i židovskog svjetskog kongresa, a zatim da se raspravlja o Keren Hajesodu. U srijedu poslije podne treba vijećati o pitanju, kako bi se jedinstveno provele financijske akcije, a u četvrtak provesti političku debatu i ostale tačke dnevnoga reda naročito budžetno pitanje, a event. i pitanje reforme organizacijonoga statuta. Akcijoni Odbor će prema potrebi produžiti zasjedanje do petka.

Nakon prihvata ovog prijedloga izvjestio je g. **Sokolov** o svjetskom kongresu i o koracima što su poduzeti za proširenje Jewish Agency-a. Odlučno odbija napadaj League of British Jews na propalestina kongres. Taj kongres ograničit će se lih na pitanja obnove Palestine i ne će se baviti pitanjem opće svjetske politike, a još manje židovskom politikom u pojedinim zemljama. Zatim prelazi na pregovore sa zastupnicima englesko-židovskih korporacija, koje, i ako nijesu oficijelno vodjeni, ipak su već tako daleko uspješni, da će Akcijoni Odbor odnosno kongres moći zauzeti stajalište i dati direktive za daljnje pregovore. Mora se čim prije stupiti k proširenju Jewish Agency-a primanjem zastupnika pojedinih grupa židovstva, jer parola židovskog svjetskog kongresa i stvaranje Jewish Agency-a još nije našla dovoljan odjek. Konačno predlaže po Egzekutivi stvorenu rezoluciju.

U debati učestvovali su dr. Hajes, Stricker, Hantke, Reich, Halpern, Rubašov, Kantznelson, Usiškin, Najdić, Meriminski, Farbstein, Jacobson, Lichtheim, Bardt i Grünbaum, od kojih je većina bila za predobivanje širih krugova, ali se izjavila protiv učestvovanja zastupnika, koji ne bi bili odgovorni niti cijonistikom kongresu niti drugoj kojoj korporaciji.

U trećoj sjednici Akcijon. Odbora prikazao je dr. **Solovejčik** razvoj misli saziva pro-palestinskog kongresa te predobivanja širih krugova za obnovni rad u Palestini tokom prošle godine. U daljnoj debati govorili su dr. Feiwel, dr. Halperm, dr. Katznelson te Sokolov, koji je dao razjašnjenja na stavljene upite.

U sjednici od srijede poslije podne govorili su rabin Brodt i dr. Rappaport,

a iza toga prihvaćen je prijedlog dra. Katznelsona, da se izabere redakcijona komisija, koja će u zajednici s Egzekutivom izraditi prijedlog, koji se ima slijedeći dan predložiti Akcijonome Odboru.

Iza toga raspravljalo se o pitanju Keren Hajesoda i njegovom ustrojstvu. Dr. **Feiwel** izvješćuje o nacrtu statuta i objašnjuje opširno odredbe glede osnutka Councila i direktorija. U debati učestvovali su dr. Solovejčik, dr. Halpern, dr. Reich, Stricker, dr. Hantke, Najdić, Meriminski i dr. Katznelson, nakon čega je stvaranje zaključka odgodjeno na četvrtak.

Obje sjednice od četvrtka bile su posvećene političkoj debati. G. **Sokolov** je u odljem razlaganju nadopunio svoj prvotni izvještaj. U debati, koja se razvila, govorili su dr. Hajes, dr. Jacobson, Usiškin i Farbstein. Obzirom na važnost teme i brojnih problema, koji su njome u vezi, predlaže Meriminski, da se zasjedanje Akcijonoga Odbora produži dotle, dok nisu sva pitanja raspravljena.

U sjednici od četvrtka poslije podne prikazao je dr. **Lichtheim** na temelju opširnog materijala postanak i razvitak pitanja arap. federacije. Iz njegovih kao i gospodina Sokolova razlaganja razabire se, da je u smislu mandata očuvan zasebni položaj Palestine. U debati, koja je bila vrlo opsežna, učestvovali su Grünbaum, Stricker, Weltsch, Reich, Meriminski, rabin Brodt, a zatim je kasno na večer izabrana komisija koja ima da izradi za plenum predloge političkih pitanja.

U sjednici od petka prije podne nastavljena je politička debata. Gosp. **Rosov**, koji je istom u petak u jutro stigao u Berlin, nadopunio je razlaganja Usiškina izvješćem o položaju i raspoloženju u Palestini.

Poslije podne predlagao je zastupnik **Grünbaum** rezolucije u pitanju Jewish Agency-a, koja je izazvala živahnu debatu, tako da je glasovanje odgodjeno za nedjelju. U nedjelju prihvaćena je u pitanju Jewish Agency-a ova rezolucija:

»Nakon saslušanja izvještaja Egzekutive i izjave predsjednika Egzekutive ustanovljuje Akcijoni Odbor kao smjernicu za sve pregovore, koji će se voditi za cijelo vrijeme do kongresa sa zastupnicima necijonističkih židovskih krugova o njihovom učestvovanju u upravi obnovnog dijela u Palestini, načelo, da vodstvo Jewish Agency-a mora da bude odgovorno pred jednim forumom židovskoga naroda«.

»Akcijoni Odbor zaključuje da bira iz svoje sredine 5 članova, koji će zajedno sa zastupnicima Egzekutive biti komisija za proučavanje svih problema, što su u vezi s pitanjem Jewish Agency-a i drugim organizatornim pitanjima. Komisija ima da se sastane odmah iza sjednice Akcijonoga Odbora; rezultat toga vijećanja ima da se saopći Egzekutivi i članovima Akcijonoga Odbora i da služi kao materijal za pitanje Jewish Agency-a do kongresa«.

U ovu komisiju izabrana su gg. dr. Bardt, dr. Hantke, dr. Jacobson, dr. Katznelson i Rubašov.

Iza toga primljene su s malim izmjenama rezolucije, što ih je predložila politička komisija:

»Povodom važnog razvitka na blizome Orijentu, koji je doveo do stvaranja arapskih država, koje žele ujedinjenje na federativnoj osnovi, smatra Akcijoni Odbor nužnim, da ponovno ustanovi, da je zadaća i želja židovskoga naroda, da stvarno saradjuje na obnovi blizoga Orijenta u miroljubivoj saradnji sa svim narodima, koji tamo stanuju«.

»Akcijoni odbor stalno očekuje, da će kod svih ugovora i naredaba, koji se tiču predjela blizoga Orijenta biti garantovan potpuni integritet palestinskoga mandata i priznat posebni položaj Palestine kao zemlje židovske narodne domaje«.

»Akcijoni Odbor očekuje od Egzekutive, da će u tom važnom vremenu naročitom pozornošću i energijom zastupati interese narodne domaje židovskoga naroda u Palestini«.

»Akcijoni Odbor očekuje, da će se o svim odredbama, koje se odnose na novo uredjenje u Orijentu, a koje direktno ili indirektno tangiraju i ekonomski razvitak Palestine ili interese narodne židovske domaje, prije no što staju na snagu u smislu ustanova mandata raspravljati s Cijonističkom Organizacijom kao Jewish Agency-em«.

»Nakon saslušanja izvještaja Egzekutive i izvještaja iz Palestine, ustanovljuje Akcijoni Odbor: da cijeli niz opravdanih zahtjeva i pritužba židovskog pučanstva Palestine, koji su po Cijonističkoj Egzekutivi podastri britskoj vladi i palestinskoj upravi još uvijek nisu našli povoljno riješenje. Akcijoni Odbor stoga ponavlja svoj zahtjev, da Egzekutiva poduzme energične korake da kod svih nadležnih instanci postigne uredjenje spomenutih zahtjeva i pritužba«.

Sjednica trajala je do 3 sata poslije podne. Prihvatom rezolucija dovršen je radni program zasjedanja, pa je dr. Hajes s nekoliko riječi zahvale zaključio sjednicu.

Razne vijesti

Sir Herbert Samuel napadnut od Beduina. Iz Londona javlja »Daily Mail« prema vijesti iz Jruzalima: Odred britskih žandarma, koji je pratio Vrhovnog Komesara sir Herberta Samuela na putovanju u Sjevernoj Palestini, napadnut je na povratku kod Ain el Melebab u blizini sirske granice. Tri su žandarma usmrćena, 2 ranjena. Napadači bili su vjerojatno beduinski razbojnici iz Sirije ili Transjordanije.

U službenim krugovima vlada velika zabrinutost radi sigurnosti Vrhovnog Komesara, koji kampira na otvorenom polju u pratnji eskorte urodjenih žandarma iz Palestine.

Sir Samuel bio je, kako je »Wiener Morgenzeitung« javio, u Transjordaniji, gdje je u Amanu pribivao svečanosti proglašenja nezavisnosti Transjordanske države.

Napadaj, koji je izvršen od jedno 20 razbojnika na eskortu Vrhovnog Komesara zbilo se vjerojatno kod Vadi Hindaj na palestinskom tlu.

Nova arapska federacija. Iz Londona javljaju: Diplomatski zastupnik kralja Huseina og Hedžasa, dr. Najl el Asil, stigao je u London i izjavio je dopniku »Ti-

mesa, da se kralj Husein vrlo raduje, što je sklopio alijansu s Englekom, a time i sa Saveznicima. Dobio je time priliku, da Arape, koji su prije bili pod otomanskom vlašću, ujedini pod jednu zastavu ujedinjenoga arapskoga naroda. To će se najbolje postići prijateljskom saradnjom između Meke i Londona.

Dr. Naji el Asil izjavio je žaljenje, da su Arapi u Palestini zlo shvatili ugovor. Dosad nije nigdje objelodanjen tekst ugovora i sve vijesti baziraju samo na raznim nagadanjima. Kad će nezadovoljni Arapi u Palestini i Egiptu biti upućeni, prestat će opozicija kao bespredmetna.

Židovsko-arapska mirovna slava. 1. juna proslavljeno je na svečan način sklapanje mira između židovskoga pučanstva Petah Tikve i Arapa iz susjednih mjesta. Slavi pribivali su zastupnici vlade, svih židovskih organizacija Palestine i arapski šeići iz susjedstva Petah Tikva. U savezu s time pušten je na slobodu šeić Abu Kišk, koji je radi svoga napada na Petah Tikva u godini 1921. bio osuđen.

Numerus clausus u Poljskoj. Iz Varšave javljaju »Wiener Morgenzeitung«: U zadnjoj sjednici komisije za nastavu raspravljalo se opet o pitanju numerus claususa. Nacionaalno demokratski zastupnici pokušali su da forsiraju svojedobni prijedlog sadašnjeg ministra unutarnjih djela Kiernika. Zastupnik dr. Thon pobijao je u oduljem govoru uvođenje numerus claususa i izjavio, da su se ugledni zastupnici poljske jurisprudencije izjavili protiv uvođenja numerus claususa, jer je u protimbi s ustavom. Tako je juridički fakultet izjavio, da za slučaj uvođenja numerus claususa ne bi bio u stanju da tumači ustav, koji bi morao da povredi samo sveučilište. Ministar nastave dr. Glombinsky izjavio je u oduljem govoru, da ne govori u ime vlade, ali ne vidi nikakovu protimbu između numerus claususa i ustava. Numerus clausus zapravo znači zaštitu manjina, koji im osigura na sveučilištu broj slušača, koji im pripada. Statistika pokazuje, da seljački stalež imade najmanje sveučilišnih slušača. Zastupnik Čapinski obara se na ova razlaganja i podsjeća, da će numerus clausus zadesiti i Bjelorusu i Ukrajinu, koji su pretežitim dijelom seljaci. Dr. Thon ponovno ističe, da numerus clausus nije zaštita za manjinu, niti su manjine od vlade zatražile uvođenje te zaštite. Želio bi da čuje stajalište cjelokupnog kabineta. Zastupnik Langer predlaže odgodu diskusije do izjave cjelokupnog kabineta te se taj predlog prima.

Vatikan protiv Engleske i židovske domaje. Židovski dopisni ured javlja iz Jeruzalima, da poznati protivnik židovskih pozicija u Palestini, rimo-katolički patrijarha Barlassina, nastavlja svoju anticijonističku propagandu. Kod zadnjeg svog boravka u glavnom gradu Transjordanije izjavio je Barlassina u jednome govoru, da si Papa zamišlja Palestinu kao muslimansku, hrišćansku i arapsku državu, i da stoga zauzima negativno stajalište prema cijonizmu. Uvjeren je, da će Arapi postići svoj cilj, ako će svoju politiku upraviti u smjeru tog jedinstvenog cilja. Vanredno uspješan korak u tom smjeru znači bojkot zadnjih

izbora za zakonodavno Vijeće u Palestini.

Pravna ograničenja Židova u Poljskoj. U zadnjoj sjednici Sejma došlo je do prvog čitanja zakona o ukinuću pravnih ograničenja protiv Židova do živahne debate. Zastupnik Prilucki upozoruje, da zakonska osnova ne sadržaje potpuno ukidanje svih ograničenja za Židove, naročito ne tutorstvo nad djecom druge vjere, te da dokumenti pisani židovskim ili hebrejskim jezikom nemaju zakonsku snagu. Nakon govora zastupnika Hariglasa predana je zakonska osnova komisiji za ustav. U daljnjem toku sjednice podnio je zastupnik Prilucki prešnji prijedlog radi uskraćenja koncesije za školu sa židovskim nastavnim jezikom.

Otvorenje litavskoga Sejma. Dne 6. juna otvoren je litavski Sejm te su zastupnici položili zakletvu. Desničari i zastupnici poljskog kluba položili su zakletvu pred katoličkim svećenikom. Židovski zastupnici položili su zakletvu na hebrejskom jeziku. Predsjednik židovskog kluba postao je zastupnik Rosenbaum. Litavsko novinstvo žestoko napada židovsko narodno vijeće radi bulletina židovske delegacije u Parizu. Taj komitej izdao je poseban buletin o položaju Židova u Litavskoj, a naročito se bavio nametnutim židovskim ministrom Friedmanom. Židovsko nacionalno vijeće izdalo je komunikaciju, u kojem dokazuje, da je prikaz položaja židovskog pučanstva vrlo objektivna i da nema nikakvu tendenciju protiv Litavske. Da je položaj litavskih Židova nepovoljan i daje povoda pritužbama, krivnja je nacionalnih demokrata, koji proganjaju Židove.

Židovski novac za Horthy-a. Vijesti »Wiener Morgenzeitung«, da je mađarski ministar predsjednik Bethlen i ministar financija Kallay bio primljen od zastupnika banke Kuhn, Löb & Co i u Londonu od članova banke Rothschilda, što je sigurno u savezu sa željenim zajmom, izazvala u američkom novinstvu živi odjek i oštri prosvjed. Američki listovi drže nemogućim, da će sin Jakoba Schiffa i kuća Rothschild, koji su uskratili carističkome režimu zajam, iznevjerit se tradiciji svojih kuća. Newyorški dnevnik »The Daily« piše: »Zajam za vladu Horthy-a, najsravnijoj i najreakcionarnijoj u cijeloj Evropi, za vladu bijeloga terora, koji ne zaostaje za španskom inkvizicijom, znači nastavak politike progona i pojačanog terora, nastavak i povećanje židovskih muka i najgroznijih progona.«

»The Jewish Gazette« piše među ostalim: Mađarski ministri sigurno su računali time, da će se neki židovski novčari smatrati vrlo počašćenima posjetom antisemitskih Mađara. Oni su računali sa geto-, psihologijom, kada su se obratili direktno na židovke bankare, a nisu išli hrišćanskom bankaru Morganu. Posjet mađarskog ministra predsjednika kod zastupnika židovskih banaka bio je dobro promišljen. Bazirao je na tome, da židovski bankiri rado zaboravljaju, da postoji židovski narod i židovsko javno mišljenje.

Interview sa Ruthenbergom. Zastupnik »Wiener Morgenzeitung«-a imao je s inžinierom Ruthenbergom u Tel Avivu dogovor, iz kojega vadimo:

O stanju samoga preduzeća elektrifi-

kacije izjavio je Ruthenberg: Koncem marta 1923. registrirana je Palestine Company Limited s temeljnim kapitalom od 1,000.000 funti, kojoj je svrha da preuzme Ruthenbergovu koncesiju. Prema trgovačkom pravu, koje je na snazi u Palestini, mora da je 20% od temeljne glavnice u gotovome uplaćeno. Ova su sredstva namaknuta te je preuzeo barun Rotschild 100.000 funti, cijonistička organizacija 100.000 funti, Joint 40.000 funti, zatim Nasatit 50.000 funti. Od toga je u gotovome uplaćeno 240.000 funti. Londonski Palestine Economic Board i američanski Palestine Development Council još ne učestvuju u preduzeću. Ponudu londonskog društva s 20.000 funti otklonio je Ruthenberg motivacijom, da je taj iznos premalen za britsko židovstvo, gdje se radi o društvu s temeljnim kapitalom od 1,000.000 funti.

O stanju radova izvjestio je Ruthenberg: Planovi izradjeni su već u svim potankostima, što je naravno ogroman posao. Centrala u Tel Avivu, koja ima da snabdjeva cijeli distrikt Jafe elektricitetom, već je gotovo sasvim dogotovljena, a isto tako 5 transformatora. Stacija u Jafi imat će 1000 konjskih sila, te će vjerojatno biti koncem juna stavljena u pogon. U kratko vrijeme, započet će se s gradnjom stacije za distrikt Hajfe. Pregovori Ruthenberga s raznim municipijama, koji su podesni da u velike potpomognu finacijalni položaj, dobro napreduju. Kontrakt s municipijom Tel Aviva već je potpisan.

Na pitanje, da li će kontrakti s municipijama riješiti sve finacijalne probleme Palestine Electric Corporation, odgovorio je Ruthenberg niječno s motivacijom, da davanje električne struje gradovima čini samo jedan dio koncesije. Da se iskoriste snage vode i upotrijebe električne energije u cijeloj zemlji za industrijalne i druge svrhe, potrebit je mnogo veći kapital. Ruthenberg drži, da nije teško namaknuti taj kapital, pošto će preduzeće sigurno odbaciti dobitka. Za nabavu kapitala ima mnogo nežidovskih interesanata. To bi ali imalo za posljedicu, da bi cijonisti odnosno Židovi gubili kontrolu nad preduzećem. »A to nije moja namjera, a nadam se, da ne će biti niti nužno« — završio je Ruthenberg svoja razlaganja.

Popuštanje rumunjskih djaka. Odslanstvo zastupnika egzekutivnoga odbora rumunjskih djaka predalo je ministru za nastavu memorandum, u kojemu napuštaju za sad zahtjev za uvođenje numerus claususa i mole, da se odmah započinje predavanjima i ispitima. U memorandumu traži se strogo ispitivanje dokumenata i svjedodžba slušača. Delegacija je izjavila, da je memorandum sastavljen u sporazumu s rumunjskim djacima u novim provincijama.

Iz Jugoslavije

Iz sjednice Radnoga Odbora. Radni Odbor držao je svoju redovitu sjednicu, kojoj je kao gost pribivao g. inž. Ivo Goldstein, dne 13. o. mj. Nakon rješenja tekućih stvari stvoren je zaključak, da se pozovu sve mjesne organizacije da na 20. Tamus (4. jula) prirede Herzl spomen slavu. Iza toga referent Palestinskog ure-

da g. Drago Steiner razlaže potrebu osnutka jedne institucije u Zagrebu i Beogradu, koja će se isključivo brinuti za halucim, koji prolaze. Nakon kratkog razlaganja stanja pitanja osnutka jugoslavenske farne razvila se opsežna debata o načinu provedenja ove akcije, koja mora biti do kraja godine provedena. Referent je upućen da prema toku debate na iduću sjednicu iznese detaljni plan o sabiranju sredstava, kome ima da se odmah pristupi.

Uslijed poodmaklog vremena prekida predsjedatelj raspravu i određuje nastavak sjednice za ponedjeljak 18. o. mj.

Breitbart. Od nekog vremena boravi u Zagrebu Breitbart, nazvan kralj željeza. Iako nam je on simpatičan po tome, što ne taji, već naprotiv otvoreno ispovijeda svoje nacijsko židovstvo, mi ne bismo imali povoda da se s njime naročito bavimo, jer u njegovim produkcijama ne vidimo ništa, što bi trebalo da se istakne sa posebnog židovskog stajališta, niti smatramo potrebnim, da pravimo reklamu ma kome Židovu, koji javno istupa. Povod zbog kojega se ipak bavimo Breitbartom ne daje nam on, nego pisanje nekih ovdašnjih dnevnika (»Jutarnji List«, »Hrvat«), kojima je i nastup Breitbarta poslužio, da uz deplasirano dokumentovanje nacijonalizma dadu oduška antisemitizmu na neukusan i nipošto duhovit način. Ti listovi smatraju da je isticanje te je Breitbart poljski Židov, kome su njegovi konacionali povladjivali dovoljno, da omalovaži čovjeka — koji po našem mišljenju ne producira ništa što bi bilo baš izrazito židovsko. Da su ovi napadaji u vezi sa izazovom nekih profesionalnih hrvača na hrvalačku borbu, uz dodatak redakcije, što će na to g. Breitbart odgovoriti, samo je smiješno i glupo, po gotovo od lista, koji ima posebnog sport-

skog redaktora. Ali ni jedna glupost nije tolika, da ne bi poslužila u antisemitske svrhe. I tu se kanda potvrđuje poznata rečenica: »Der Antisemitismus ist der Socialismus des dummen Kerls.«

Konstatovati ćemo na kraju, da blokaški listovi ovom prilikom — kad se radi o izljevu antisemitizma — zaboravljaju, da inače negiraju židovsku narodnost, a evo sad govore o konacionalima g. Breitbarta. Da nisu pri tome mislili Poljake? To bi moglo da poremeti dobre odnošaje između Jugoslavije i Poljaka.

Gradnja židovskog hrama u Novoj Gradiški. Za vrijeme prevrata stradala je od pljačke i paleža najviše Nova Gradiška. Izgorjelo je 14 pretežno židovskih kuća, a opljačkana 22 židovska dućana. Naš hram bio je takaođer opljačkan i tako oštećen, da je morao biti porušen.

Tek sada se pristupa gradnji novog hrama, jer nam to sredstva nijesu prije dopuštala.

Premda su Židovi bogoštovne općine Cernik—Nova Gradiška učinili sve, što su mogli i darovali za gradnju više nego li im prilike dopuštaju, nijesu u stanju, da smognu potrebnu gotovinu.

Apelujemo stoga na Židove diljem naše cijele države, da nam pomognu, a uvjereni smo, da se dobro židovsko srce ne će na ovu molbu oglušiti.

Odlučili smo, da u svrhu sakupljanja pošaljemo prvake naše općine, providjene punomoćima, u sva veća mjesta, pa molimo, da ih se dobrohotno primi te da im se ide, koliko je moguće, na ruku.

U Novoj Gradiški, dne 3. IV. 1923.
Gradjevni odbor za gradnju židovskog hrama.

Tajnik: Mavro Bauer v. r. Predsjednik: Em. Wachslar v. r.

Židovsko gombalačko i športsko društvo »Makabi« u Zagrebu priredjuje u nedelju 17. o. mj. u dvorištu Židovske bogoštovne općine, Palmotićeve ul. 16 (na svom ljetnom vježbalištu)

javnu vježbu svega članstva, naraštaja i djece.

Početak točno u 5 sati poslije podne. Nakon vježbe razvit će se animirana veselica.

Na ovoj javnoj vježbi izvadjati će se sve one vježbe, koje naše društvo kani predvesti na sletu u Beogradu mjeseca augusta ove godine. Budući da je čisti prihod namijenjen stvaranju putne blagajne, koja treba da omogući i siromašnijim članovima sudjelovanje na sletu, umoljavamo naše požrtvovno gradjanstvo, da svojim dobrovoljnim prinosima, bilo u naravi za buffet ili u novcu potpomogne ovu priredbu.

U slučaju nepogodnog vremena održat će se javna vježba u Sokolu I., Bogovićeve ulica u isto vrijeme i s istim rasporedom.

Zahvala. G. inž. David H. Azriel iz Beograda dao je Keren Kajemet Lejisrael kao prilog od prodanih njegovih knjiga »Zion und die Völker« iznos od 1434.50 din., a osim toga iznos od din. 1100 za halucim. Plemenitom darovatelju, koji se već nekoliko puta sjetio Narodnog Fonda ovećim darovima, izrazujemo našu toplu hvalu sa željom, da se mnogi ugledaju u njegov primjer.

Uprava Keren Kajemeta Lejisrael.

Zarućeni. Gdjica Zlata Hoffmann, kćerka g. Vilima Hoffmann, veletršca u Zagrebu, zarućila se s gosp. Robertom Singer-om, prokuristom »Drava« d. d., Zagreb—Zagreb, 6. juna 1923.

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda (Keren kajemet lejisrael) za Jugoslaviju

Iskaz darova broj 12. od 30. maja do 13. juna 1923.

OPĆI DAROVI

Virovitica	20.—
Bjelovar	100.—
	<hr/>
	120.—

ŠKRABICE.

Banjaluka: Sarnia Nahimias 83.—, E. Brammer 180.25 263.25

Vinkovci: Žiga Brichta i dr. 22.50, Braća Marton 76.50, Adolf Hirtwel 25.50, Hirschfeld i Schlesinger 33.25, Rudolf Gross 33.75, Jakob Schlesinger 30.—, Moritz Schlesinger 11.75, Ignjo Slomović 2.75, Mavro Marberger 17.—, D. Miskolczy 72.75, Grünwald i Preis 150.75, Weber i Zilzer 74.75, H. Deitbaum 42.—, E. Rendeli 8.—, Žiga Kaufmann 5.50, I. Zwieback 15.25, Lj. Sonnenfeld 14.—, Fleisch 48.25, Löbel 14.—, Ehrenstein i Guttman 11.25, D. Abraham 51.—, Filip Schön 14.25, Marberger i sin 4.25, Lipković 6.25, Lavoslav Fleisch 26.—, Isidor Herzog 22.—, Laufer i Merey 11.75, dr. Lang 40.—, Julius Stock 25.50, David Hopner 20.50, Žiga Hoffmann 20.—, Türkl 6.50, I. Schlesinger 4.—, David Fischeof 50.50, Hamburger 9.75, Jakob Pick 14.25, Deutsch i Wiener 15.50, Adolf Neumann 18.50, Anton Stern 41.25, Krausz 22.—, Fleischmann 31.75, Adam Stein 12.75, J. Gutmann 43.55, dr. Stanić 24.—, Friedmann i sin 59.—, Herman Kohn 7.— 1312.10

Požega: Jakob Geršković 25.50, Lujo Pollak

45.—, Viktor Kohn 14.—, Mavro Haas 16.50, Sam. Haas 24.— 125.—
Zagreb: dr. Rosenberg 153.75, Templ 62.50 216.25
Bjelovar: Lav Beck 41.40, Drag. Weiss 71.50, V. Lausch 3.50, I. Grün 3.50 119.90
<hr/>
D. 2036.50

ZLATNA KNJIGA.

Bjelovar: Židovska omladina Bjelovara upisuje za velike zasluge g. Lavoslava Hirschla u zlatnu knjigu sa D. 1000.—

MASLINE.

Zagreb: Prigodom Berit-Mila Paula Pinkas Spiegel u gaj pok. Pinkasa i Ilke Spiegel 92 masline, — Na zarućama Zlate Hoffmann i Roberta Singera sakupljeno za Herzlovu šumu 80 maslina jest 172 m 2.160.—

Bjelovar: Židovska omladina Bjelovara otvara bivšem povjereniku Ž. N. F-a g. Slavku Fürstu gaj u šumi Herzla sa 120 maslina kao dobit vrtnje zabave u Šavuot 1500.—

Kruštica: U vrt Izidora i Zore Weiss i Berislav i Regina Kraus na ime svoje kćerke Mirjame 4 m, Wilhelmina Kraus na ime unučeta Mirjame 2 m, Adolf Gross na ime svoje nećake 2 m, svega 8 maslina 100.— D. 3.760.—

JAAR JUGOSLAVIJA

Vukovar: Prigodom rođenja kćerke Wande na ime iste bilježe supruzi Nandor Kadelburg 8 m 100.—
Zagreb: Literarni sastanci 20 m 250.—
Beograd: Josif Konfino 2 m 25.—
<hr/>
30 maslina D. 375.—

Do sada darovano 8606 maslina za popunjenje šume treba još 1394 maslina.

TORA DAROVI.

Zagreb: Pavao Bruck 12.50, Drag. Hirschl 125, Julijo König 100.—, Makso Borovic 100.—, Bela Pollak 500.—, Ed. Hoffmann 20.—, Lavoslav Korviš 100.—, Bern Weiss, 75.—, Pavao Bruck 2.50, dr. Marko Horn 100.—, dr. Filip Bruck 12.50, Josip Benvenisti 100.— 1247.50

Našice: Sam. Kohn 50.—, Bubi Krämer 37.50 87.50 D. 1335.—

DAROVI ZEMLJE.

Geulat haarec akcija.

Banjaluka: Prigodom blagdana Šavuot prodale cvijeća gdjice Mela Poljokan, Šarika Poljokan, Flora Altarac i Floreta Poljokan 10.—, Rena J. Levi 10.—, Ester J. Levi 5.—, Ester S. Poljokan 10.—, Fanny Steinflauf 15.—, Rachela Poljokan 10.—

Mizi Poljokan 30.—, Anika Levi 5.—, Ernestina Poljokan 10.—, Anica Poljokan 30.—, Bukus Regina Levi 10.—, Hana Izrael 5.—, Safira Sarafić 10.—, Rachela Salom 10.—, Josefina Bramer 20.—, Frida Kohn 10.—, Gizi Friedmann 10.—, Paula Stern 10.—, Mila Grünwald 5.—, F. Riemer 5.—, Tina Poljokan 5.—, E. Jelinek 10.—, Sarina Salom 10.—, Roza Kabiljo 10.—, Lenka Altarac 10.—, Flora Altarac 10.—, Irena Herzler 5.—, Irena Levi 10.—, Angela Levi 10.—, Sida Salom 10.—, Sara Sumbulović 5.—, Regina Alkalay 10.—, Ester Nachmias 10.—, Rifka Papo 10.—, Sarina Herzler 10.—, Bukica Hoffmann 10.—, Matilda Nachmias 10.—, Sultana Altarac 10.—, Erna Poljokan 30.—, Mirjam Baruch 1.50, Sinjora Montilja 5.—, M. Gotlieb 10.—, Rena Z. Levi 2.—, Erna Nachmias 10.—
453.50

Bitolj: Prihod predstave Bne Sion na Šavuot 5.000.—

Vinkovci: Prigodom zaruka gdjice Bebe Deitelbaum — g. Mavra Ausländera 450.—, Prigodom Lag-baomer dječje veselice daruju: Vilko Ornstein 90.—, dr. Lederer 50.—, Mavro Schlesinger 30.—, po 20.— D. Josip Zilzer, Adolf Preis, Hugo Deitelbaum, Dolfa Beck, po 10.— D. Hirtweil, Kastner, Nada Friedlender, Grünwald, Natan Schlesinger, po 5.— D. Ing. Meser, Oto Grün, Marberger, po 4.— D. Kastner jun. po 2.— Din. za višak na prodanim stvarima 66.50, Prigodom zaruka gdjica Zsezre Adler—Zolom Sonnenfeldom sabrale Sara Fischer i Mirjama Adler i Zola Sonnenfeld 50.—, po 20.— D. David Adler, Lj. Sonnenfeld, W. Braum, po 10.—, D. Stern, B. Assod, Tobi Kadelburg — Dječji sabirni arci za Geulat haarec: Fina Hirtweil i Rozi Augenfild 218.50, Djuro Bano 148.75, Nada Friedländer i M. Adler 127.25, Mira Pick i Babi Miskolz 105.—, Kato Schäffer i Adela Zwieback 67.50, Emi Elöd i Grete Augenfild 67.—, Marko Stark 38.50, Franjo Beck 30.—, Marberger i Kadelburg 26.50 1802.50

Zavidović: Kod Tore na Šavuot 140.—

Zagreb: Oklada dr. Friem Požega — Lav Stern — Zagreb 200.—, Oklada Hilda Stern — Josip Cohen 10.—, dr. B. Stein i supruga daruju umjesto čestitke: prigodom promocije dr. A. D. Rosenberga 40.—, dra. Moric L. Ozmo 40.—, prigodom Berit mila u kući Spiegel — Djakovo 40.—, Na zrukama Zlate Hofmann — Robert Singer sakupljeno 1505.—, 1875.—

Beograd: Na Berit-Mila sina Josifa G. Bogdanskog 363.—, na tori dr. Jakob Čelebanović 100.—, Sabirni arci: O. Rafajlović 50.—, Lujza Aronović 180.—, Rašela Alkalay 210.—, Na svadbi G. Geler — Avramović 100.—, Stumes — Eljas 108.—, Demajorović — Semo 231.50, Alkalay — Benvenisti 65.—, Darsa—Avramović 113.—, Efraim — Alkalay 205.—, Levi — Bejakov 171.50, Šuvi — Majer 204.50, na veridbi Demajorović — Nahum 105.—, umjesto kupljenog šećera na dan 28. u Novom Sadu 30.—, Sakupljeno na konferenciji u Novom Sadu od prodanih knjiga g. Davida Azriela koju je sumu priložio Žnf-u sakupili Stela Kadmon i haluc Polak 1343.50, Na Hanuka dabajit g. Laze Avramović 300.—, Godišnji prilog Jevrejske eškenaske općine 3.000.—, Omladinska akcija: Sofika i Nina Leović 482.50, Rašela Albachary 269.—, Matilda Avramović i M. Mešulam 226.—, Otilija Rotenberg 135.—, Ela Levi 85.—, Tonči Levi 116.—, Lea Kalmić 145.—, Klara Nachmias 80.—, Vinka Semo 78.—, Rafailo Levi 30.50, Žak Šaja 50.50, Sestre Almuli 220.—, Sofika Levi 83. — 8.885.50

Koprivnica: Margita Deutsch 20.—, Na zrukama Juliške Politzer i Zoltan Eckstein 110.— 130.—

Tuzla: Elsa Eisenstein 100.—, na cvjetni dan 357.— 457.—

Našice: Prigodom Berit-Mila sina Franje Rosendorna u kući B. Stein 200.50

D. 18.944.—

Za Geulat haarec uništo do sada 36067.60

DJEČJI SABIRNI ARCI.

Zagreb: Josip Kraus 165.— **D. 165.—**

OBITELJSKA DAROVNA KNJIGA.

Zagreb: Na Berit Mila Ezre Rubena Sterna sakupljeno 1650.—

Vinkovci: Prigodom Bar. Micva Hermana Picka po 25.— D. Jakob Pick, Marko Rothmüller, nečitljivo, Adalbert Engl 10.— 110.—

D. 1760.—

Novisad: specifikacija slijedi **D 5065.—**

PREGLED.

Hrvatska Slavonija i Dalmacija	14.171.25
Srbija	13.910.50
Vojvodina	5.165.—
Bosna	1.313.75
UKUPNO	34.560.50

Od 1. januara do 13. juna uništo sveukupno Dinara 326.853 63

IMPORTNA KUĆA
D. HIRSCHL I DRUG
8 AKADEMSKI TRG ZAGREB AKADEMSKI TRG 8
TELEFON BROJ 13—31. TELEGRAM: HISCOMP.

nudja na veliko manufakturnu robu

Vjerman čuvar Vaših zubi jest
»LYODONT«
pasta za zube. — Jedan pokus — i Vaše je povjerenje osigurano!
Dobiva se u ljekarnama i drogerijama!
LYO d. d. za finu kozmetiku i farmaceutsku industriju, Zagreb

EDITA MECHNER, VINKOVCI
ELIAS STROCKE, ZAGREB
ZARUČENI

D. M. C. artikli

te Aida Maria Lucia, umjetna svila (Kunstseide) i razni drugi pamuci. Kod većih naručba znatan popust! Specijalna ve'etrgovina pamuka

Ferdo SCHWARZ i drug
Ilica br. 45 - ZAGREB - Telefon 2-56
Brzojavni naslov: SVADRUG

Morsku travu
GRIN D AFRIQUE Algir Medio i Fin de ia cote nudja sa skladišta u Zagreb
NORBERT WEISS
BAKAČEVA UL. 4 ZAGREB TELEFON 7—33
Brzojavni naslov: Aussiger, Zagreb

MOSTER
TVORNICA LAKA d. d.
U ZAGREBU

Proizvadjia:
lakove, lak-boje, firnis,
uljene boje, zemljene
i kemičke boje
za svu industriju, obrt i trgovinu

Na veliko! Na veliko!
Kolonijalna roba
specijalno kava uz najjeftiniju cijenu kod tt.
I. Dragoner, Zagreb, Nikolićeva 4.

Jedino najveće specijalno skladište kratke nakitne i pletene robe samo na veliko, niske cijene, solidna podvorb
Dragutin Ullmann, Zagreb
Ilica 36 Ilica 36

Modru galicu Zelenu galicu	Lithopone Grünslegel Sumporni natrij Solnu, sumpornu, akumulatonu kiselinu	Kromni alaun Klor Barij
-------------------------------	--	----------------------------

nudja sa skladišta u Zagrebu, Beogradu, Osijeku, nadalje sve ostale teške kemikalije za promptnu dobavu iz tvornice Aussig, Hrusov itd.

Norbert Weiss - Zagreb Bakačeva 4
Telefon broj 7-33
Brzojavni naslov: Aussiger, Zagreb

Prva hrvatska veletrgovina željeza i željezne robe

Ferdo Hirschl k. d.
Jelačićev trg 13 ZAGREB Telefon br. 279
Poslovnica: Petrinjska ulica broj 4

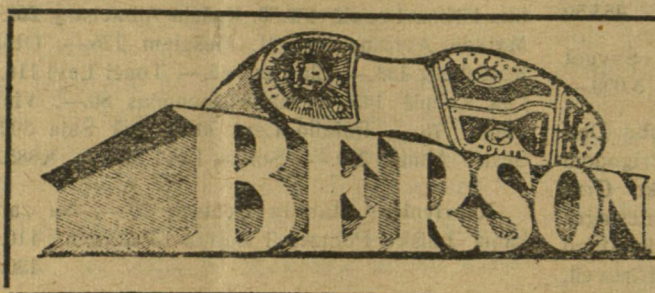
Preporuča svoje bogato skladište željezne robe, posudja, gospodarskih strojeva, kućnih uređaja, te sve vrste građevnih potrebitina. Solidna roba, brza posluga, cijene umjerene.

Na veliko! Na veliko!

Egipatski luk

ovogodišnji uz najjeftiniju cijenu kod tt.

I. Dragoner, Zagreb, Nikolićeva 4.

Gumene pete i Gumene potplate

jeftinije i trajnije su nego od kože! Najbolja zaštita protiv vlage i zime!

JEVREJSKA VJEROISPOVJEDNA OPŠTINA SEFARDSKOG OBREDA U SARAJEVU.

Broj 376/1923. Sarajevo, 29. maja 1923.

NATJEČAJ

Kod gornje se Opštine ima popuniti mjesto drugoga kantora se temeljnom platom i svim doplatcima prema šemi III. za plate opštinskih namještenika.

Reflektanti na to mjesto treba da podnesu svoje molbe najkasnije do 1. jula t. g. sa ovim priložima: 1. rodnim listom, 2. uvjerenjem o ledičnosti ili porodičnim izvatom, 3. uvjerenjima o dosadašnjem službovanju i curriculum-om vitae.

Nastup službe ima uslijediti najkasnije do 1. septembra 1923. god.

Poblize upute glede beriva i drugih uvjeta dati će na zahtjev opštinski sekretarijat.

Sekretar: Levy m. p. Predsjednik u. z.: Altarac m. p.

"ГОЛУБ"

"GOLUB"

ZASTITNI ZNAK

JE NAJBOLJI PAMUK

ZASTUPSTVO I SKLADIŠTE

A. ROMANO

ZAGREB

AKADEMIČKI TRG BR. 8

Natječaj

Židovska bogoštovna općina u Vršcu raspisuje ovime natječaj za mjesto

Nadkantora

Isti mora da je muzikalan, tako da može uz pratnju orgulja moliti i da dirigira Koroni. Potrebna je nadalje kvalifikacija za općinskog tajnika, za vjeroučitelja na pučkim školama, šohet ubodeka, kore-a i mohela.

Plaća prema dogovoru.

Reflektanti mora da podnesu uz točnu naznaku njihove dobi i obiteljskih prilika, kao i svjedodžbama o dosadašnjem službovanju i kabolano od 3 priznata rabina na prezidij židovske bogoštovne općine u Vršcu.

Mjesto ima da se nastupi najkasnije do 1. septembra o. g. Putni troškovi naknadit će se samo pozvanima.

Vršac, dne 25. Mai 1923.

Prezidij židovske bogoštovne općine Vršac.

Cijonsti! Sjetite se svoje dužnosti!

Plinsko ulje

poljskog porijetla promptno dobavlja u cisternama uz origin. tvorničke cijene

Norbert Weiss

Bakačeva ulica 4 - Zagreb - Telefon br. 7-33
Brzojavni naslov: Aussiger, Zagreb

VREĆE

iz jute, tekstilita i papira nove i upotrebljene u svim dimenzijama za brašno, posije, ugalj i t. d., dobiju se najjeftinije kod tvrtke

SCHOTTEN I DRUG

Vrhovčeva 13 ZAGREB Telefon 19-85

Kupujemo sve vrste upotrebljenih vreća uz najveću dnevnu cijenu —
Zavod za posudjivanje nepremovnih ponjava

SIDRO d. d.
za trgovinu željezom Zagreb
Vlaška ul. 40. Telefon br. 69 i 21-30.

Komisijono skladište tt.
Gebrüder Böhler & Co. A.-G.
Wien Berlin

Ocjel za alat i konstrukcije
St. Egydy er Eisen- und Stahlindustrie-gesellschaft in Wien

Turpije marke Fischer, Zice i užet. iz Zice
Samoprodaja za Hrvatsku i Slavoniju
Prve jugoslavenske tvornice čarafa d. d., Zagreb

DIONIČKO DRUŠTVO „MERKUR“

VELETRGOVINA I KONFEKCIJA PAPIRA

TELEFON: 17-95
ZAGREB - ILICA 31
PAPMERKUR BRZOJAVI

Veletrgovina pisačeg, risačeg, novinskog, te omolnog papira

Vlastiti proizvod bilježnica, notesa, blokova i konfekcija svih proizvoda i papira

Tvorničko skladište kuverata, te pisačeg i risačeg pribora